

Mit kíván a könyvtár?

Kompetenciaigények a felsőoktatási
könyvtárakban

Kálóczi Katalin
ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár

Trendek a felsőoktatási környezetben

- nemzetközi nyitás, nemzetközi hálózatban működő egyetemek
- a felsőoktatás piacosodása, a felsőoktatás mint exportcikk, a verseny erősödése
- új korosztályok/korcsoportok tanulása, LLL orientált egyetemek
- új diplomát adó intézmények megjelenése, mikrodiplomák
- kompetencia alapú oktatás
- rugalmasabb képzési struktúra
- tanulásmenedzsment rendszerek
- új kompetencia igények: nagyszámú adathalmaz kezelése, feldolgozása, kritikai elemzése
- alkalmazott oktatási módszerek megváltozása
- különböző kultúrákból érkezőkkel való együttműködés képessége
- saját tudás folyamatos fejlesztése
- a mesterséges intelligencia és az öntanuló robotok korábban kiemelten fontos lesz az innovativitás, a kreativitás, az erkölcsi értékek, és a felelős polgár: pl. környezettudatosság

Trendek, igények a felsőoktatási könyvtárakban

- intézményi digitális archívumok létrehozása
- több adatbázisban egyidejű keresés
- személyre szabott tanulási környezet
- Személyre szabott szolgáltatások
- a könyvtár mint információs, képzési, technológiai szolgáltató központ
- tanulást, oktatást támogató rendszerek kezelése, tömeges nyílt online kurzusok, elektronikus tananyagok webkönyvtára, webináriumok, streamszervert
- e-könyvkiadás
- kutatástámogatás, kutatási eredményekhez való hozzáférés
- kulturális örökség digitális megőrzése
- Open Science mozgalom támogatása
- digitális írástudás fejlesztése: a lemorzsolódás csökkentése
- új munkamódszerek (szervezeti kultúra), munkacsoport, hálózati együttműködés
- egymástól tanulás támogatása (hallgatók, használók bevonása: crowdsourcing)

Felsőoktatási könyvtári stratégia*

A fejlesztés kulcsterületei

- a digitalizálást és a nemzeti kulturális örökség megőrzését is magában foglaló gyűjteményépítés
- a nemzetközi hálózatokba beágyazott magyar tudomány támogatása
- a felsőfokú oktatás és a hallgatói eredményesség előmozdítása

A kitűzött célokat a humánerőforrás fejlesztésével, korszerű vezetési és szervezeti kultúra kialakításával, a tudatos külső és belső kommunikáció valamint a minőségmenedzsment eszközeinek, módszereinek alkalmazása révén javasolja elérni a stratégiai dokumentum.

*A felsőoktatási könyvtárak stratégiai fejlesztési irányai 2018-2023. Az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának javaslata. http://ekk.org.hu/sites/files/EKFJ_2018_2023a.pdf (2019. augusztus 27.)

Felsőoktatási könyvtári stratégia*

Jövőkép

A felsőoktatási könyvtárak a 2020-as évek elején

- egy dinamikusan fejlődő és teljesítményelvű felsőoktatás, valamint a hazai és nemzetközi viszonylatban hálózatosodó tudományos kutatási és innovációs intézményrendszer kulcsszereplői
- szabványokon alapuló digitális gyűjtemények építésével és működtetésével vezető szerepet játszanak a tudományos eredmények hosszú távú megőrzésében és nemzetközi disszeminációjában
- az innovatív tudományos kommunikáció, a nyitott tudomány és a nyílt hozzáférés előmozdításával segítik a magyar tudomány nemzetközi versenyképességének növelését
- a digitális készségek és szolgáltatások fejlesztésének hálózati csomópontjai az egyetemi közösségek és –harmadik missziójuk keretében –az állampolgárok számára egyaránt
- a transzverzális készségek fejlesztését célzó képzési programjaik és személyre szabott szolgáltatásaik révén támogatják a tudásátadást, illetve képessé teszik a tudományos közösség tagjait, köztük a hallgatókat is felelősségteljes új tudás létrehozására és ennek disszeminációjára
- széles spektrumú szolgáltatásaik és korszerű információs technológiával felszerelt tanulási és közösségi tereik révén hozzájárulnak a hallgatói eredményességhez, egyúttal növelik a felsőoktatási intézmények aktivitását a társadalmi kihívások kezelésében és a társadalmi innováció terjesztésében
- a nyomtatott és digitális nemzeti kulturális örökség hozzáférhetővé tételének és megőrzésének megkerülhetetlen szereplői

Képzés, kompetenciafejlesztés*

Felmérés a magyar felsőoktatási könyvtárak körében

- **35 adatszolgáltató könyvtár**
- **A vizsgált intézményekben dolgozó könyvtárosok létszáma: 921 fő**
- **5 „nagy könyvtár”: 50 feletti dolgozói létszám, 21 könyvtár 10-32 fő dolgozói létszám, 9 legfeljebb 9 fővel dolgozó könyvtár**
- **A munkatársak életkori megoszlása: 80% 30-60 év közötti, 20% a 60 év fölötti és 30 év alatti életkor**
- **A munkatársak 79%-a több mint 3 éve dolgozik a könyvtárban, 57%-uk jelenlegi munkaviszonya 10 évnél is hosszabb.**
- **A dolgozók 74%-a hölgy**
- **Átlagosan a személyzet 12%-a vezető**

*Az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának felmérése a magyar felsőoktatási könyvtárak körében. Felmérés, elemzés. Kézirat. Készült 2019. júliusában.

Összeállította: Karácsony Gyöngyi-Korpásné Szűcs Melinda, Hamza-Vecsei Tímea (DEENK)

Képzés, kompetenciafejlesztés*

Felmérés a magyar felsőoktatási könyvtárak körében

- A dolgozók 82%-a rendelkezik szakirányú könyvtári végzettséggel, a teljes minta 38%-a egyetemi szintű könyvtáros diplomával rendelkezik.
- A könyvtáros képesítéssel nem rendelkező munkatársak jellemzően informatikai végzettségűek
- Feladatkörök, amelyeket az új kihívások hoztak létre:
 - HR szakember,
 - elektronikus tartalomkezelés,
 - oktatástámogatás, kutatástámogatás,
 - digitális tartalomfejlesztés,
 - adatmenedzselés,
 - e-learning kezelés,
 - ismertterjesztés,
 - projektmenedzsment,
 - UX (User experience)-design.

Felmérés a magyar felsőoktatási könyvtárak körében

7. Melyek azok a munkakörök a szervezetben, amelyekhez mindenképpen szakirányú végzettség szükséges?

Felmérés a magyar felsőoktatási könyvtárak körében

9. Milyen munkakörben tudja alkalmazni a nem könyvtáros diplomával rendelkezőket?

Képzés, kompetenciafejlesztés*

Felmérés a magyar felsőoktatási könyvtárak körében

Jellemző fejlesztendő kompetenciák

- **Nyelvtudás**
- **Programozás**
- **Applikáció fejlesztés**
- **Tudásmenedzsment, tudás-coaching**
- **Pszichológiai-andragógiai készségek**
- **Ügyfélbarát attitűd**
- **Digitális kompetenciák (pl.: Közösségi médiaplatformok professzionális használata)**

Képzés, kompetenciafejlesztés*

Felmérés a magyar felsőoktatási könyvtárak körében

- **A legújabb kompetenciaigények tekintetében a frissen végzett szakemberek tudása magabiztosabb**
- **A régebben szakképesítést szerzett kollégák képzéseket igényelnek**
- **A pályakezdő könyvtárosok és a nem könyvtár szakos végzettségűek kompetenciáit az alkalmazó intézmények erősen fejlesztik**

Képzés, kompetenciafejlesztés*

Felmérés a magyar felsőoktatási könyvtárak körében

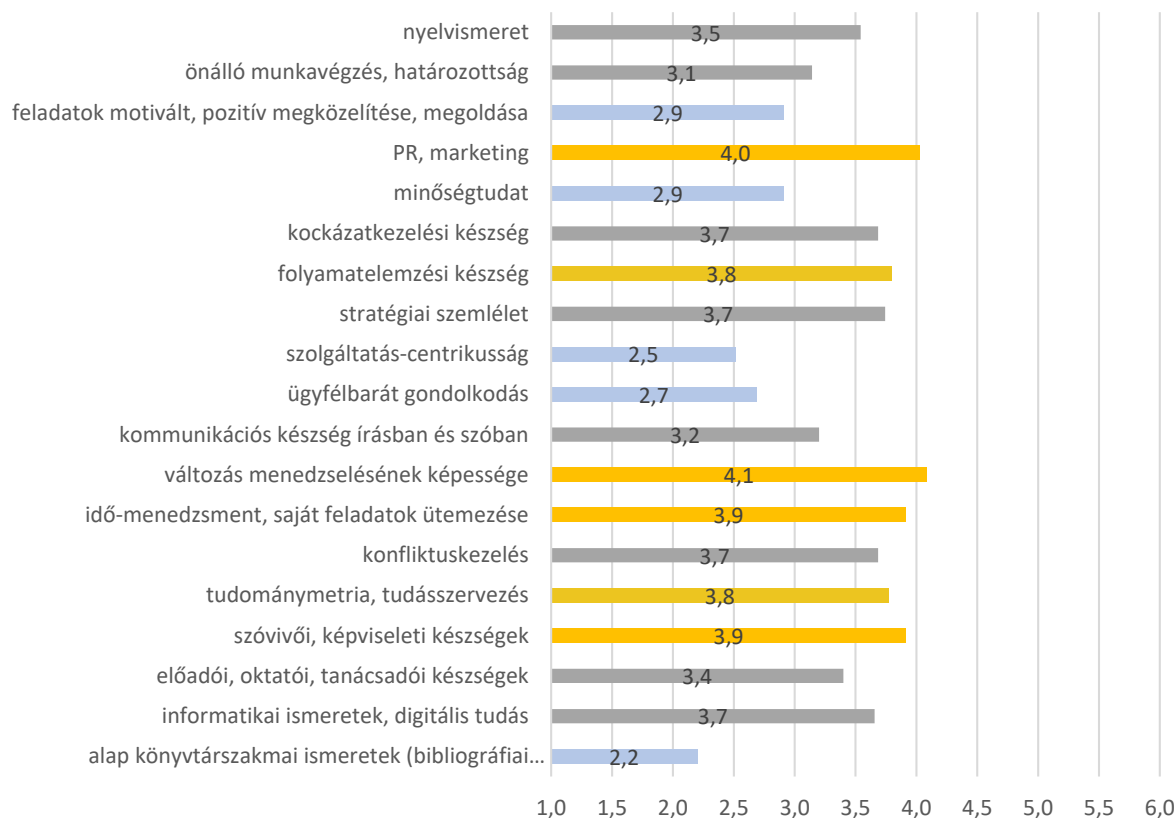
Hiányzó kompetenciák

- Szaktájékoztató (Tudományterületi ismeretek hiánya, az egyszakos képzés hátránya)
- Kutatás- és oktatástámogatás
- Aktív idegennyelv ismeret/használat
- Jogi, közgazdasági ismeretek (szerzői jog, adatvédelem)
- Minőségmenedzsment ismeretek
- Mérési-elemzési statisztikai ismeretek
- Kommunikációs ismeretek és gyakorlat
- HR menedzsment
- Vezetői kompetenciák
- Változás-menedzsment
- Marketing
- Idő-menedzsment és feladatkezelés

Képzés, kompetenciafejlesztés*

Felmérés a magyar felsőoktatási könyvtárak körében

13. Milyen kompetencia/ismeret hiányzik leginkább a könyvtárból?

Képzés, kompetenciafejlesztés*

Felmérés a magyar felsőoktatási könyvtárak körében

Hiányzó attitűdök

- **Szolgáltatás centrikusság**
- **Ügyfélközpontú szemlélet**
- **Csapatban gondolkodás**
- **Motiváltság**

Képzés, kompetenciafejlesztés*

Felmérés a magyar felsőoktatási könyvtárak körében

Vezetői utánpótlás

- **Általában nincs kidolgozott gyakorlat, stratégia**
- **Nem jellemző a karriertervezés**

Életpályamodell

- **TÉR elemek alkalmazása jellemző**
- **A közalkalmazotti bértábla mint akadály**
- **A könyvtárak megtartó ereje alacsony, az elmúlt 2 évben közel 28%-os fluktuáció**

Kompetencia fejlesztések lehetőségei

- **A felsőoktatási képzés folyamatos megújítása, új szakirányok, átjárhatóság, meghívott szakértők a képzésben**
- **Kiegészítő szakképzések**
- **Kiegészítő kompetencia fejlesztő képzések, tréningek**
- **Belső képzések szervezése**
- **Kompetenciatérkép készítése, képzési tervek**
- **Belső csatornák kialakítása: tudásmegosztás**
- **Munkacsoportokban való együttműködés**
- **Intézményen belüli és intézmények közötti hálózatos munkamegosztás**
- **Szakmai rendezvények, workshopok, látogatások (tudásátadás, tudásmegosztás)**
- **A felhasználók bevonása**

Mit kíván a könyvtár?

Köszönöm a figyelmet!

Találkozzunk délután 13.30-kor

a

Könyvtáros kompetenciák a 21. században c. szekcióülésen!